

Bruk av glattcelle overfor barn

Juridisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2019

Kand.nr: 266

Antall ord: 6496

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	3
1.1 Tema og problemstilling	3
1.2 Avgrensning og definisjoner	3
1.3 Rettskildebilde og metode	4
1.4 Fremstilling videre	5
2 Bruk av glattcelle i Norge	6
2.1 Forholdene på glattcelle	6
3 Barnekonvensjonen	7
3.1 Barnekonvensjonen artikkel 37 b)	7
3.2 Barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1	7
4 Legalitetsprinsippet	8
5 Tolkning av barnekonvensjonen artikkel 37 b)	8
5.1 Lovlig frihetsberøvelse	9
5.1.1 Innbringelse	9
5.1.1.1 Politiloven § 6	10
5.1.2 Pågrepelse	10
5.1.2.1 Straffeprosessloven § 170a og § 174	11
5.2 Siste utvei og for kortest mulig tidsrom	14
5.2.1 Påtaleinstruksen § 9-2	17
6 Avslutning	17
7 Kildehenvisning	20

1 Innledning

1.1 Tema og problemstilling

Temaet for oppgaven bygger på en problemstilling som jeg kom overfor under et oppdrag i mitt praksisår. Vi fikk melding like før midnatt om to gutter på 15 og 17 år som hadde utøvd vold mot personalet på en barnevernsinstitusjon. En av guttene hadde blant annet sparket en av personalet i hodet. Personalet hadde søkt tilflukt og låst seg inne på personalkontoret. Begge guttene ble pågrepet og tatt med inn til lensmannskontoret. Samtlige av personalet på barnevernsinstitusjonen måtte direkte til legevakten etter hendelsen. Barnevernsinstitusjonen hadde derfor ikke mulighet til, og turte heller ikke å ta hånd om guttene før morgenen etter. Etersom ingen av guttene hadde noe verge, samt at barnevernet ikke kunne ta hånd om dem, så måtte de tilbringe natten på glattcelle.

Jeg vil i denne oppgaven se på politiets adgang til å sette barn på glattcelle, med utgangspunkt i situasjonen beskrevet ovenfor. Pågripelse og frihetsberøvelse av barn er strengt regulert i barnekonvensjonen (heretter omtalt som BK) artikkel 37 b), og «skal skje på lovlig måte og skal bare benyttes som en siste utvei og for et kortest mulig tidsrom»¹. Jeg vil drøfte oppgaven min med utgangspunkt i BK artikkel 37 b), og se på hvilke rettslige begrensninger artikkel 37 b) setter for bruk av glattcelle overfor barn. I tillegg vil jeg gå inn på hvilke andre bestemmelser i norsk lov som regulerer bruken av glattcelle overfor barn.

Problemstillingen for oppgaven er:

Hvilke rettslige begrensninger setter barnekonvensjonen artikkel 37 b) for bruk av glattcelle overfor barn.

1.2 Avgrensning og definisjoner

Oppgaven omhandler bruken av glattcelle overfor barn. Glattcelle eller politiarrest er politiets egne lokaler med celler hvor personer som innbringes eller pågripes blir plassert til de løslates eller blir overført til fengsel. I BK blir barn definert som personer under 18 år². Den kriminelle lavalderen i Norge er 15 år jf. straffeloven (strl.) § 20 første ledd bokstav a³. Jeg vil derfor avgrense oppgaven til å gjelde barn fra 15-17 år.

¹ Barnekonvensjonen av 20. november 1989: artikkel 37 b)

² Barnekonvensjonen av 20. november 1989: artikkel 1

³ Straffeloven 2005: § 20

Jeg kommer ikke til å gå inn på varetektsfengsling av barn da dette faller utenfor problemstillingen. Problemstillingen gjelder for bruk av glattcelle overfor barn som er innbragt etter politiloven eller pågrepet etter straffeprosessloven, men som ikke framstilles for varetektsfengsling. Jeg kommer til å redegjøre kort for hvilke hjemler politiet har til å innbringe og pågripe barn, men jeg kommer ikke til å drøfte disse bestemmelsene.

1.3 Rettskildebilde og metode

Bruk av glattcelle overfor barn er lite regulert i norsk lov. Det er noen bestemmelser som tar for seg bruk av glattcelle/arrest, men få av disse har særregler for barn, noe jeg vil komme tilbake til senere i oppgaven. Det finnes ingen egne konkrete bestemmelser som inneholder vilkår for når en person kan settes på glattcelle, slik som det eksempelvis gjør for pågripelse jf. straffeprosessloven (strpl.) kapittel 14⁴.

BK artikkel 37 b) inneholder begrensninger for når et barn kan frihetsberøves. I vurderingen av om et barn kan settes på glattcelle er det derfor naturlig å ta utgangspunkt i begrensningene i denne bestemmelsen, og se disse opp mot de øvrige bestemmelsene i norsk lov som omhandler bruk av glattcelle.

For å finne rettsregelen som gjelder for BK artikkel 37 b) ved bruk av glattcelle overfor barn vil jeg bruke juridisk metode. Juridisk metode er kort fortalt en metode for å tolke lover ved hjelp av relevante rettskilder for å finne rettsregelen.

I NOU 2008:15 står det at BK artikkel 3 om «barnets beste» er et «overgripende hensyn i konvensjonen» og at de andre konvensjonsbestemmelsene må vurderes opp mot «barnets beste»⁵. I tolkningen av BK artikkel 37 b) må man derfor legge til grunn kravet i artikkel 3 om hensynet til barnets beste.

I tolkningen og forståelsen av BK er det vesentlig å se på Barnekomiteens generelle kommentarer til konvensjonen. I NOU 2008:15 står det at «Barnekomiteens generelle kommentarer må ha betydelig vekt også i norsk rett»⁶. FN's Barnekomite består av 18 eksperter som overvåker at alle land som er underlagt BK følger denne⁷. Det fremkommer av

⁴ Straffeprosessloven 1981

⁵ NOU 2008:15: 100

⁶ NOU 2008:15: 100

⁷ The Office of the High Commissioner for Human Rights

forarbeidene at Barnekomiteen er det ekspertorganet som tolker BK, og uttalelsene til komiteen bør derfor tillegges stor vekt i anvendelsen og tolkningen av BK⁸.

Jeg vil også benytte «United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice» (heretter omtalt som Beijing-reglene) og «United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty» (heretter omtalt som Havanna-reglene) i tolkningen av BK. Barnekomiteen skriver i «Decision on the Administration of Juvenile Justice» at både Beijing-reglene og Havanna-reglene skal tas stilling til i implementeringen av BK artikkel 37⁹.

Problemstillingen min er berørt i NOU 2008:15 «Barn og straff». Denne utredningen er derfor veiledende i tolkningen av oppgaven. Temaet er også berørt i Justis- og beredskapsdepartement sin Proposisjon (Prop.) til Stortinget 135 L (2010–2011).

Videre i tolkningen av problemstillingen vil jeg se på praksis fra Høyesterett. Saker som omhandler bruk av glattcelle overfor barn er lite berørt av Høyesterett. Derimot er det flere saker som går på varetektsfengsling av barn, men hvor Høyesterett tolker momenter som også er relevante for bruken av glattcelle overfor barn. Jeg kommer derfor til å bruke eksempler fra Høyesterettspraksis som går på varetektsfengsling av barn. Videre kommer jeg til å bruke momenter fra en sak etterforsket av Spesialenheten som omhandlet bruk av glattcelle overfor et barn. Jeg vil også vise til andre relevante bestemmelser i norsk lov når det kommer til bruk av glattcelle, og se disse i sammenheng med BK artikkel 37 b).

1.4 Fremstilling videre

Før jeg begynner på selve tolkningen av BK artikkel 37 b) vil jeg redegjøre kort for bruken av glattcelle overfor barn i Norge, samt forholdene på glattcellene. Deretter vil jeg fortelle kort om BK og dens bestemmelser som er relevant for min oppgave. Videre vil jeg kort redegjøre for legalitetsprinsippets betydning for min problemstilling. Etter dette vil jeg gå inn på selve tolkningen av BK artikkel 37 b). Avslutningsvis vil jeg trekke ut det sentrale fra tolkningen for å se hvilke begrensinger artikkel 37 b) setter for bruken av glattcelle overfor barn.

⁸ Ot.prp.nr.104 (2008–2009) s. 26

⁹ Barnekomiteen, Decision on the Administration of Juvenile Justice, September 1999

2 Bruk av glattcelle i Norge

Bruken av glattcelle i Norge er regulert i «Forskrift om bruk av politiarrest» (politiarrestforskriften)¹⁰. Denne forskriften inneholder alminnelige regler om hvordan forholdene i politiarrest skal være, den sier noe om overføring fra politiarrest til fengsel og inneholder bestemmelser for hvordan tilsyn skal foretas. Forskriften gjelder generelt for alle personer på glattcelle. Den inneholder ikke spesialregler og rutiner for hvordan barn skal håndteres. Egne regler for barn er regulert i lokale direktiver om arrest i de ulike politidistriktene¹¹. Det finnes i dag ikke et felles nasjonalt direktiv som regulerer bruken av glattcelle, dette er imidlertid under utarbeiding¹². Ettersom det per i dag ikke finnes felles nasjonale retningslinjer vil rutinene for bruk av glattcelle kunne variere mellom de forskjellige politidistriktene. Praksisen ved bruk av glattcelle overfor barn vil derfor kunne være ulik.

2.1 Forholdene på glattcelle

Hvordan forholdene på glattcelle skal være er regulert i politiarrestforskriften som nevnt ovenfor. De fleste glattceller er helt tomme rom som bare inneholder et innebygd toalett. I tillegg er det et krav i politiarrestforskriften § 2-6 som sier at alle skal få utlevert rengjort madrass og teppe. Cellen kan også være utstyrt med teknisk utstyr jf. § 2-1 for å ivareta kommunikasjon og sikkerhet, ofte i form av videoovervåking. Disse to bestemmelsene er de eneste bestemmelsene i forskriften som sier noe om innredningen i cellene. Den innsatte på glattcelle har også krav på lufting¹³, nødvendig toalettartikler og dusjing¹⁴.

Utover minstekravene til forholdene på glattcelle nevnt ovenfor, så er det ulikheter på hvordan cellene i Norge er innredet. Noen politidistrikter har celler som er mer egnet for barn enn andre politidistrikt. Tønsberg sentralarrest har for eksempel egne celler for barn¹⁵. Disse er innredet med blant annet TV og vask. Ulikhetene på cellene i Norge gjør det problematisk for likebehandling av barn som blir satt på glattcelle¹⁶.

2.2 Antall barn på glattcelle

Antall barn på glattcelle i Norge har sunket de siste årene. I Prop. 135L skriver regjeringen at

¹⁰ Politiarrestforskriften 2006

¹¹ Langford, Skivenes & Søvig 2019: 179

¹² Langford m.fl. 2019: 179 note 61

¹³ Politiarrestforskriften 2006: § 2-7

¹⁴ Politiarrestforskriften 2006: § 2-8

¹⁵ Langford m.fl. 2019: 180

¹⁶ Langford m.fl. 2019: 180

det satt ca. 1600 barn på glattcelle i 2010. I 2015 satt totalt 298 barn på glattcelle, mens det var 238 i 2016¹⁷. I 2017 satt totalt 366 barn på glattcelle, hvor 361 av disse var barn fra 15-17 år¹⁸.

3 Barnekonvensjonen

FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989¹⁹ (BK) ble ratifisert av Norge 8. januar 1991. I 2003 ble BK norsk lov jf. menneskerettsloven (mrl.) § 2 nr. 4²⁰. BK står sterkt i norsk lov i form av at det ved motstrid mellom lover skal bestemmelsene i konvensjonen gå foran bestemmelsene i annen lovgivning jf. mrl. § 3. BK er oversatt til norsk, og jeg vil bruke den oversatte utgaven i min oppgave.

3.1 Barnekonvensjonen artikkel 37 b)

BK artikkel 37 b) har ordlyden:

«Partene skal sikre at intet barn ulovlig eller vilkårlig berøves sin frihet. Pågrepelse, frihetsberøvelse eller fengsling av et barn skal skje på lovlig måte og skal bare benyttes som en siste utvei og for et kortest mulig tidsrom».

Denne bestemmelsen setter begrensninger for frihetsberøvelse av barn. Med bakgrunn i BKs sterke stilling i norsk lov, skal begrensningene i artikkel 37 b) gå foran annen lovgivning ved motstrid. Dette betyr at denne bestemmelsen er en overordnet og sentral bestemmelse ved bruk av glattcelle overfor barn.

3.2 Barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1

BK artikkel 3 nr. 1 har ordlyden:

«Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn».

Det sentral i denne bestemmelsen er «barnets beste». Når politiet som et «lovgivende organ» skal foreta seg handlinger som berører barn «skal» de alltid ta hensyn til hva som er «barnets beste». Barnekomiteen skriver i sin generelle kommentar nr. 10 punkt 10 om artikkel 3 at «i alle beslutninger som fattes i forbindelse med behandling av mindreårige lovbrøtere, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn». Barnekomiteen presiserer her det som står i

¹⁷ Langford m.fl. 2019: 179

¹⁸ Politidirektoratet (1/2017)

¹⁹ Barnekonvensjonen av 20. november 1989

²⁰ Menneskerettsloven 1999: § 2

artikkel 3 om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Bruken av glattcelle overfor barn kommer som følge av et lovbrudd barnet har begått. Barnet faller dermed inn under kategorien mindreårig lovbrøyer. Det fremkommer av Rt. 2009 s. 1261 at formuleringen «et grunnleggende hensyn» («a primary consideration») i artikkel 3 nr. 1 ble valgt som formulering for å understreke at barnets beste ikke alltid er det eneste og avgjørende hensynet i saker som omhandler barn. Men barnets beste skal alltid være et grunnleggende hensyn i alle beslutninger som fattes overfor barn.

Ved vurdering av om et barn kan settes på glattcelle etter BK artikkel 37 b) må alltid artikkel 3 om barnets beste ligge til grunn. Jeg kommer derfor til å drøfte BK artikkel 3 opp mot artikkel 37 b).

4 Legalitetsprinsippet

Bruk av glattcelle overfor barn er et stort inngrep i barnets liv. Barnet blir frarøvet sin frihet og innelåst på et rom. Ved alle former for inngrep som politiet foretar seg må de følge legalitetsprinsippet. Legalitetsprinsippet er et viktig rettsprinsipp i Norge som er regulert i Grunnloven²¹ §§ 96, 97 og 98. Prinsippet går ut på at «ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom»²², «ingen lov må gis tilbakevirkende kraft»²³ og «alle er like for loven»²⁴. Legalitetsprinsippet er videre forsterket i Grunnloven § 113 som sier at «myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha grunnlag i lov». Legalitetsprinsippet er et overordnet prinsipp og «Prinsippet skal sikre individenes frihet og rettssikkerhet og hindre at disse verdiene blir satt til side ved vilkårlig maktutøvelse»²⁵. Dette gjenspeiles i BK artikkel 37 b) første punktum, som sier at «Partene skal sikre at intet barn ulovlig eller vilkårlig berøves sin frihet».

5 Tolkning av barnekonvensjonen artikkel 37 b)

BK artikkel 37 godtar frihetsberøvelse overfor barn, men bare dersom frihetsberøvelsen skjer på lovlig måte²⁶. Med frihetsberøvelse menes enhver form for frihetsberøvelse av et barn. I Havana-reglene artikkel 11 b) står det at: “The deprivation of liberty means any form of detention or imprisonment or the placement of a person in a public or private custodial

²¹ Grunnloven 1814

²² Grunnloven 1814: §96

²³ Grunnloven 1814: §97

²⁴ Grunnloven 1814: §98

²⁵ Fredriksen, S. 2013: 161

²⁶ Kommentar til barnekonvensjonen artikkel 37 på www.reettsdata.no. Høstmølingen, N. & Wille, P. F., note 37 (hentet 11.02.18)

setting, from which this person is not permitted to leave at will, by order of any judicial, administrative or other public authority”. Innsettelse på glattcelle er åpenbart ut ifra dette en frihetsberøvelse av barnet.

5.1 Lovlig frihetsberøvelse

Som det fremkommer av ordlyden i artikkel 37 b) skal ingen barn «ulovlig eller vilkårlig berøves sin frihet», og frihetsberøvelsen skal «skje på lovlig måte». Legalitetsprinsippet som beskrevet tidligere står her sentralt. For at politiet i Norge kan gjennomføre en lovlig frihetsberøvelse må de ha hjemmel i lov. Det følger også av Grunnloven § 94 at; «Ingen må fengsles eller berøves friheten på annen måte uten i lovbestemte tilfeller og på den måte som lovene foreskriver. Frihetsberøvelsen må være nødvendig og ikke utgjøre et uforholdsmessig inngrep».

Bruk av glattcelle overfor barn følger av en innbringelse eller pågripelse. Pågripelse er lovhjemlet i strpl. kapittel 14 og innbringelse er lovhjemlet i politiloven²⁷ § 8 og § 9. Både pågripelsen og innbringelsen av et barn før de settes på glattcelle, samt oppholdet på glattcelle, innebærer en frihetsberøvelse av barnet. Politiet må derfor ha hjemmel i lov for hvert enkelt av disse momentene som benyttes.

5.1.1 Innbringelse

Politiet kan innbringe personer etter politiloven § 8 og § 9. I disse to bestemmelsene er det listet opp ulike grunnlag for at personer kan innbringes. Dette gjelder blant annet ved forstyrrelse av den offentlige ro og orden og overfor personer som treffes på et sted hvor det har skjedd en straffbar handling. Etter politiloven § 8 kan personer ikke holdes av politiet «lenger enn nødvendig» og «ikke ut over 4 timer». Politiloven § 9 gjelder overfor berusede personer, og politiet kan ikke holde vedkommende i arrest «lengre enn nødvendig og ikke i noe tilfelle lengre enn til vedkommende er blitt edru». Med ordlyden «nødvendig» i disse to bestemmelsene så er behovsprinsippet førende²⁸. Behovsprinsippet kommer frem av politiinstruksen § 9-5 om løslatelse som er gjeldene for både innbringelse etter § 8 og § 9, og har ordlyden: «Den arresterte skal løslates så snart grunnen for frihetsberøvelsen er bortfalt»²⁹.

²⁷ Politiloven 1995

²⁸ Fredriksen, S m.fl. 2015: 174

²⁹ Politiinstruksen 1990: § 9-5

Det fremkommer av NOU 2008:15 at innbringelse etter politiloven § 8 og § 9 kan foretas overfor barn under 15 år³⁰. Innbringelse har ingen aldersbegrensning og kan foretas overfor barn i alle aldre. En annen bestemmelse i politiloven som er relevant å nevne er § 13 «Inngrep overfor barn». Etter denne paragrafen kan politiet «ta hånd om barn som påtreffes under omstendigheter som klart innebærer en alvorlig risiko for barnas helse eller utvikling».

5.1.1.1 Politiloven § 6

For at politiet lovlig kan gjøre inngrep etter politiloven §§ 8, 9 og 13 som nevnt ovenfor, må vilkårene i politiloven § 6 være oppfylt. § 6 sier blant annet at politiet ikke skal «ta i bruk sterkere midler uten at svakere midler må antas utilstrekkelige». Videre står det at midlene «må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig». § 6 hjemler også politiets maktbruk i tjenesten, og sier at makt kan brukes når det er «nødvendig og forsvarlig».

Politoloven § 6 inneholder tre grunnleggende rettsprinsipper. Disse grunnprinsippene er behovsprinsippet, forholdsmessighetsprinsippet og saklighetsprinsippet³¹. Med behovsprinsippet så menes det at politiet skal velge det minst inngripende tiltaket som kan nå politiets mål³². Innbringelse og innsettelse på glattcelle må være nødvendig. Forholdsmessighetsprinsippet omhandler at inngrepet man gjør må stå i et rimelig forhold til hva man vil oppnå med inngrepet³³. Saklighetsprinsippet går ut på at politiet må opptre saklig. Politiloven § 6, som omfatter disse tre grunnleggende rettsprinsippene, er helt sentral i vurderingen av innbringelse og bruk av glattcelle overfor barn. Som en del av vurderingen i § 6 skal hensynet til hva som er barnets beste være et grunnleggende hensyn.

5.1.2 Pågripelse

Kapittel 14 i strpl. inneholder regler om når personer kan pågripes og hvem som kan beslutte dette. §§ 171, 172 og 173 sier alle noe om hva som skal til for at en person skal kunne pågripes. Hvem som kan beslutte pågripelse reguleres etter § 175 og § 176. De overnevnte bestemmelsene inneholder ingen særregler for barn. For at man skal kunne foreta en pågripelse må den mistenkte være 15 år eller eldre på handlingstidpunktet. Pågripelse kan dermed foretas overfor barn fra 15-17 år som denne oppgaven omhandler. Strpl. § 183 sier at personer som er pågrepet må fremstilles for tingretten så snart som mulig, og senest tredje

³⁰ NOU 2008:15: 65

³¹ Fredriksen, S m.fl. 2015: 60

³² Fredriksen, S m.fl. 2015: 62

³³ Fredriksen, S m.fl. 2015: 60

dagen etter pågripelsen. Dette gjelder imidlertid for voksne personer. I § 183 annet ledd står det at personer som er under 18 år må fremstilles for tingretten så fort som mulig og senest dagen etter pågripelsen.

Som nevnt i innledningen ble begge guttene i oppdraget jeg var på i mitt praksisår pågrepet. Guttene ble pågrepet med hjemmel i strpl. §171 første ledd nr. 3, jf. § 176, jf. § 170a. Guttene oppfylte de materielle generelle og materielle spesielle vilkårene for pågripelse, samt at de formelle vilkårene var oppfylt. Spørsmålet videre er om det var forholdsmessig å pågripe guttene jf. § 170a.

5.1.2.1 Straffeprosessloven § 170a og § 174

Selv om lovens vilkår for å gjennomføre et tvangsmiddel er oppfylt, må man i hvert enkelt tilfelle ta en konkret vurdering på om tvangsmiddelet skal gjennomføres. Denne vurderingen tar man med utgangspunkt i strpl. § 170a. Pågripelse av et barn med påfølgende innsettelse på glattcelle er et tvangsmiddel, og kan bare brukes i de tilfeller det er «tilstrekkelig grunn til det». Videre står det at «Tvangsmiddelet kan ikke brukes når det etter sakens art og forholdende ellers vil være et uforholdsmessig inngrep»³⁴. Ved ordlyden «forholdende ellers» vil alle opplysninger om siktedes sosiale og personlige forhold være sentralt³⁵. Alderen til siktede er her et sentralt moment. Det må foretas en forholdsmessighetsvurdering av om behovet for bruk av pågripelse og glattcelle veier opp for de eventuelle belastningene pågripelse og glattcelle kan medføre. Høyesterett har uttalt at ved vurdering av hvor stor belastning et tvangsmiddel vil være for siktede må det legges til grunn hva som er mest sannsynlig³⁶. Er siktede et barn kan det tenkes at et tvangsmiddel mest sannsynlig vil være en stor belastning for barnet.

Strpl. § 174 er en spesialbestemmelse for barn, og den sier at «personer under 18 år bør ikke pågripes hvis det ikke er særlig påkrevd». Høyesterett la til grunn i Rt. 2004 s. 1655³⁷, som omhandlet varetektsfengsling av en person under 18 år, at forpliktelsene i barnekonvensjonens artikkel 37 b) blir ivaretatt gjennom strpl. § 174, jf. § 184. Strpl. § 184 sier blant annet at «personer under 18 år skal ikke fengsles hvis det ikke er tvingende nødvendig». I forarbeidene til loven står det at «tvingende nødvendig» innebærer at det er et

³⁴ Straffeprosessloven 1981: § 170a

³⁵ Bjerke, Keiserud & Sæther 2011: 611

³⁶ Rt. 2000 s. 1713

³⁷ Rt. 2004 s. 1655, avsnitt 13

absolutt krav om at det ikke finnes alternativer til varetektsfengsling³⁸. Høyesterett skrev også i Rt. 2004 s. 1655 at varetektsfengsling av personer under 18 år ikke bør skje med mindre det er særlig påkrevd. Videre skrev de at domstolene må vektlegge alder og at strpl. § 174 gir føringer for forholdsmessighetsvurderingen i strpl. §170a.

Vektleggelse av barnets alder har høyesterett også omhandlet i Rt. 2009 s. 903. Saken gjaldt straffeutmåling hvor to av gjerningspersonene var under 18 år på gjerningstidspunktet. Med bakgrunn i at Norge er forpliktet til BK artikkel 37 b)³⁹ vurderte høyesterett at alder på handlingstidspunktet skulle være et vesentlig hensyn ved valg av reaksjon, men at andre tungtveiende hensyn kunne gjøre det nødvendig med ubetinget fengsel.

Ut ifra uttalelsene til Høyesterett og forarbeidene ser man at alderen til barnet skal vektlegges sterkt i forholdsmessighetsvurderingen i strpl. § 170a. Disse uttalelsene om en skjerpet forholdsmessighetsvurderingen ved varetektsfengsling av unge lovbrøyttere har en overføringsverdi til bruk av glattcelle, ved at begge tilfellen innebærer en frihetsberøvelse av barnet.

I tillegg i vurderingen av strpl. § 170a skal hensynet til barnets beste være sentralt. Som nevnt tidligere er barnets beste omhandlet i BK artikkel 3 og skal tas hensyn til i alle beslutninger vedrørende barn. Barnets beste er også omhandlet Grunnloven § 104 annet ledd som sier at; «Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn». Dette er et grunnleggende hensyn politiet må ta stiling til i forholdsmessighetsvurderingen av om et barn skal settes på glattcelle. Beijing-reglene påpeker også viktigheten av å ta hensyn til barnets beste. Der påpekes det at reaksjon på et lovbrudd begått av en ung lovbrøytter skal ikke bare være proporsjonal med lovbruddets alvorlighet, den skal også være proporsjonal med situasjonen og behovene til den unge lovbrøytteren, så vell som samfunnets behov⁴⁰. Selv om en handling et barn har begått isolert sett ville ført til pågrepelse og opphold på glattcelle, må man vurdere om pågrepelse og glattcelle står i forhold til situasjonen og behovene til et barn.

I forholdsmessighetsvurderingen som ble foretatt ved pågrepelse og innsettelse på glattcelle av guttene fra oppdraget i mitt praksisår, var guttenes unge alder et sentralt moment. På

³⁸ Prop. 135 L (2010-2011) pkt. 7.4.4

³⁹ Se punkt 3

⁴⁰ Beijing-reglene artikkel 17.1 a)

bakgrunn av alvorligheten i saken, altså «sakens art», og at ingen andre enn politiet kunne ta hånd om guttene, ble det vurdert at det var tilstrekkelig grunn og forholdsmessig å gjøre dette. Guttene ble satt på hver sin glattcelle som i utgangspunktet bare inneholder en madrass og et flamme- og rivesikkert pledd. Det ble gjort noen tilpasninger i den hensikt å tilrettelegge så godt det lot seg gjøre for barnet beste. Begge guttene fikk hver sin dyne og pute med seg inn på cellene. Guttene fikk også med seg det de hadde av klær inn på cellen, med unntak av ytterjakke. Ettersom pute- og dynetrekket ikke er godkjent for bruk på glattcelle, samt at guttene hadde med seg mer klær en normalt inn på cellen, ble det ført hyppigere kontroll fra arrestforvarerne. I tillegg fulgte arrestforvarerne kontinuerlig med på videoovervåkning av cellene. Dette for å ivareta sikkerheten til guttene hvis dem skulle prøve og skade seg selv med noe av det de hadde på cellene.

5.1.3 Glattcelle

Politi-loven § 9 første ledd sier som nevnt tidligere⁴¹ at politiet kan innbringe personer på bakgrunn av beruselse. Bruk av glattcelle eller arrest er omhandlet i annet ledd; «Den som innbringes etter første ledd, kan settes i arrest.». Fredriksen og Spurkland skriver i boken Ordensjuss at dette er det eneste stedet på «lovnivå» hvor innsettelse av personer på glattcelle er omhandlet⁴². I politi-loven § 8 «Innbringelse» er ikke innsettelse i arrest nevnt. Men det vil ikke si at man ikke kan sette personer på glattcelle når de innbringes med hjemmel i § 8. Fredriksen og Spurkland hevder at bruk av arrest er en integrert del av innbringelse, slik at når innbringelse er hjemlet i lov, er også bruk av arrest hjemlet⁴³. Hverken § 8 eller § 9 inneholder noen særregler for barn.

Politiinstruksen § 9-1 inneholder også en bestemmelse som omhandler bruken av glattcelle. § 9-1 første ledd første punktum sier at; «Politiet kan pågripe og sette i arrest personer som på grunn av beruselse eller annen adferd forstyrrer den offentlige ro og orden eller forulemper andre, når dette følger av lov eller sedvane, og det ellers finnes nødvendig og forsvarlig i betraktning av forstyrrelsens eller krenkelsens art, vedkommendes alder, mulighetene for annen betryggende anbringelse og forholdene for øvrig.». Som ordlyden sier så kan politiet sette i arrest de som «forstyrrer den offentlige ro og orden eller forulemper andre». I politiinstruksen § 9-8 står det at; «Med nødvendig tilpasning gjelder bestemmelsene i dette kapittel også når politiet foretar frihetsberøvelser i andre tilfeller.». Dette gjør at politiet har et

⁴¹ Se punkt 5.1.1

⁴² Fredriksen, S. & Spurkland, K. 2015: 17

⁴³ Fredriksen, S m.fl. 2015: 171

større handlingsrom for i hvilke typer situasjoner personer kan settes i arrest, det må ikke følge av en ordensforstyrrelse. En annen ting som er verdt å trekke frem i § 9-1 er «følger av lov eller sedvane». Her er det viktig å trekke inn legalitetsprinsippet⁴⁴ og Grunnloven § 94⁴⁵ som nevnt tidligere. Politiet må ha hjemmel i lov for de inngrep de foretar seg overfor personer. «Sedvane» er derfor ikke gjeldende og kan ikke brukes som hjemmel. Fredriksen og Spurkland hevder at «sedvane» ikke har noe praktisk betydning i dag⁴⁶. Som det fremkommer av ordlyden i § 9-1 så må pågripelsen og innsettelsen i arrest være nødvendig og forsvarlig med tanke på blant annet personens alder. I forholdsmessighetsvurdering ved § 9-1 burde det derfor legges vekt på at barn er særlig sårbare i en arrestsituasjon og det må tas hensyn til barnets beste.

En av de rettslige begrensningene som BK artikkel 37 b) setter er som nevnt tidligere at frihetsberøvelsen må være lovlig. Ved bruk av glattcelle med hjemmel i politiinstruksen § 9-1 stilles det krav til en forholdsmessighetsvurdering som nevnt ovenfor. I tillegg til de materielle vilkårene må inngrepet være ansett som forholdsmessig for at innsettelse på glattcelle skal være lovlig. Dette forholdsmessighetskravet er med på å sette ytterligere begrensning for når frihetsberøvelse av et barn er og anses som lovlig.

Som nevnt ovenfor så inneholder både politiloven og politiinstruksen bestemmelser som regulerer bruken av glattcelle. Det er imidlertid bare politiinstruksen som inneholder krav om at personens alder skal være en del av vurderingen.

5.2 Siste utvei og for kortest mulig tidsrom

Barnekonvensjonens artikkel 37 b) sier at frihetsberøvelse av barn bare skal benyttes som en «siste utvei». Videre står det at frihetsberøvelsen skal være «for et kortest mulig tidsrom». I de tilfeller politiet har innbrakt eller pågrepet barn, må politiet søke og finne andre løsninger enn å sette barn på glattcelle. Barneombudet skrev følgende i et brev til politidirektoratet: «Som et utgangspunkt bør ikke barn som pågripes/innbringes av politiet settes på glattcelle.»⁴⁷. Det fremkommer av forarbeidene at ordlyden «siste utvei» tilsier at frihetsberøvelse av barn bare kan forekomme der hvor andre alternative tiltak ikke kan benyttes, slik at frihetsberøvelsen

⁴⁴ Se punkt 3

⁴⁵ Se punkt 6.1

⁴⁶ Fredriksen, S m.fl. 2015: 171

⁴⁷ Brev fra Barneombudet til Politidirektoratet 26.01.2012

faktisk er siste utvei⁴⁸. Det finnes altså ikke et absolutt forbud mot frihetsberøvelse av barn⁴⁹. I Prop. 135L skrev regjeringen at «...barn ikke skal utsettes for den belastning politiarrest kan medføre med mindre det ikke finnes alternativer i den enkeltes situasjon...».

Beijing-reglene sier også at opphold på glattcelle/varetekt før rettsak («detention pending trial») bare skal brukes som «siste utvei og for et kortest mulig tidsrom»⁵⁰. Denne bestemmelsen er ment å oppfordre til utarbeidelse av andre tiltak enn bruk av glattcelle for å sikre ungdommenes velvære. Dette for å forhindre kriminell påvirkning («criminal contamination») ved opphold på glattcelle⁵¹. Med utgangspunkt i BK artikkel 37 b), frihetsberøvelse som siste utvei, skriver Barnekomiteen i sin generelle kommentar nr. 10 at det er viktig for håndteringen av barne- og ungdomskriminalitet at det utvikles flere alternative tiltak som ivaretar barnets beste, samt som står i forhold til lovovertrædelsen som er begått og forholdene forøvrig⁵².

I Rt. 2004 s. 1655 vurderte Høyesterett, i en sak som omhandlet videre varetektsfengsling av en gutt på 15 ½ år med tidsbegrenset oppholdstillatelse i Norge, at videre varetektsfengsling ikke ville være et uforholdsmessig inngrep. Begrunnelsen var at; «Tingretten har imidlertid kommet til at det ikke eksisterer noe tilfredsstillende alternativ til fengsling i dette tilfellet, og dette må forstås slik at fengsling i dette tilfellet er en «siste utvei». Fengslingsalternativer vil ikke være tilstrekkelige tiltak»⁵³. Vurderingen fra Høyesterett har overføringsverdi til bruk av glattcelle, da den påpeker at når det ikke finnes andre tilfredsstillende alternativer enn frihetsberøvelse, kan dette benyttes som en siste utvei.

Regjeringen skrev i Prop. 135 L at; «Barn er særlig sårbare og barnets beste skal ivaretas også i en arrestsituasjon. Tiltak som kan redusere de negative konsekvensene, samtidig som hensynene bak innsettelsen blir ivaretatt, er derfor et viktig mål for regjeringen.»⁵⁴.

Barnekomiteen påpeker viktigheten av å se barn som er i konflikt med loven som barn, og at de er på et annet stadium både fysisk og psykisk enn voksne. «Barn og voksne er forskjellige når det gjelder fysisk og psykologisk utvikling, og de har forskjellige følelsesmessige behov og oppdragelsesbehov»⁵⁵. I de tilfeller bruk av glattcelle må brukes som en siste utvei fordi

⁴⁸ NOU 2008:15: 106

⁴⁹ NOU 2008:15: 106

⁵⁰ Beijing-reglene rule 13.2

⁵¹ Beijing-reglene kommentar til 13.2

⁵² Barnekomiteen generell kommentar nr. 10 punkt. 23

⁵³ Rt. 2004 s. 1655

⁵⁴ Prop. 135 L (2010-2011): 30

⁵⁵ Barnekomiteen generell kommentar nr. 10 punkt. 10

det ikke finnes andre mulige alternativer, er det derfor viktig at det tilrettelegges for barnets beste. Dette påpeker Barneombudet i et brev til politidirektoratet hvor de skriver at hvis barn skal settes på glattcelle så må cellen utstyres slik at barnas behov blir ivaretatt⁵⁶.

Spesialenheten etterforsket en sak mot ansatte i Agder politidistrikt etter at de hadde satt en gutt på 14 år og 9 måneder på glattcelle. Hverken familie eller barnevernet kunne ta hånd om gutten i den aktuelle saken. Det ble foretatt en vurdering av om politiadvokaten, som hadde besluttet pågripelsen og innsettelse i arrest av gutten, hadde utvist uforstand i tjenesten. Spesialenheten vurderte at; «I den aktuelle situasjonen, hvor det ikke var mulig å få familie eller barnevern til å ta hånd om X, var det nødvendig å søke etter andre tiltak. Selv om den løsningen som ble valgt både juridisk sett og praktisk sett kan kritiseres, anser Spesialenheten ikke at politiadvokat J har utvist grov uforstand i tjenesten.»⁵⁷ Glattcelle ble her brukt som en siste utvei.

Beijing-reglene understreker kravet om at opphold på glattcelle skal vare «for et kortest mulig tidsrom». Det står i rule 10.2 at en dommer eller en annen kompetent person skal uten utsettelse («without delay») vurdere mulighetene for løslatelse. En kompetent person kan blant annet være en polititjenesteperson med beslutningsmyndighet om løslatelse fra glattcelle.⁵⁸

Ut ifra tall på antall barn i arrest i 2010⁵⁹ og hvor mange av disse som ble fremstilt for varetekt, skriver regjeringen at «dette indikerer at politiet og påtalemyndigheten løslater barn så snart det lar seg gjøre av etterforskningsmessige og praktiske hensyn»⁶⁰. Dette kan tyde på at norsk politi og påtalemyndighet i de fleste tilfeller er bevisst på at bruk av glattcelle overfor barn skal vare «for et kortest mulig tidsrom».

I det nevnte oppdraget fra praksisåret mitt var forutsetningen svært lik som i saken spesialenheten etterforsket som beskrevet ovenfor. Barnevernet hadde ikke mulighet til å ta hånd om de to guttene den aktuelle natten. Etersom guttene bodde på en barnevernsinstitusjon og opprinnelig kom fra andre steder i landet, hadde de ingen verge som kunne ta hånd om dem ut natten. Guttene hadde skadet personalet på institusjonen, og var

⁵⁶ Brev fra Barneombudet til Politidirektoratet 26.01.2012

⁵⁷ Spesialenheten saksnr. 11003027

⁵⁸ Beijing-reglene kommentar rule 10.2.

⁵⁹ Se punkt. 2.2

⁶⁰ Prop. 135 L (2010-2011) s. 17

dermed til fare for andre. Ideelt sett burde guttene blitt plassert på hvert sitt kontor på lensmannskontoret med en tjenesteperson tilstede på hvert av kontorene. Barneombudet skrev i et brev til politidirektoratet at det ikke er forsvarlig at barn sitter på glattcelle uten at det er noen voksne som sitter sammen med dem, eller at det er noen voksne som sitter i umiddelbar nærhet⁶¹. Denne løsningen ville imidlertid ført til at byen hadde vært uten politiberedskap ut natten, da det bare er én patrulje på vakt nattetid. Som en «siste utvei» ble guttene derfor nødt til å sitte på glattcelle ut natten. Morgenen etter ble guttene hentet av det påtroppende personalet på barnevernsinstitusjonen. Guttene satt dermed på glattcelle «for et kortest mulig tidsrom».

5.2.1 Påtaleinstruksen § 9-2

Ved vurdering av glattcelle som siste utvei er påtaleinstruksen § 9-2 «Pågrep og varetektsfengsling av unge personer»⁶² sentral. § 9-2 første ledd sier at: «Personer under 18 år bør ikke pågripes eller begjæres varetektsfengslet hvis det ikke er særlig påkrevet. For personer under 16 år bør det i stedet for fengsling forsøkes andre tiltak, f.eks. midlertidig plassering i egnet institusjon under barnevernet, når det er adgang til det». Selv om denne bestemmelsen omhandler varetektsfengsling, må man legge til grunn at det samme gjelder for bruk av glattcelle da begge tilfellene inneholder frihetsberøvelse av barnet. Sentralt i denne paragrafen er ordlyden «særlig påkrevd», som også brukes i straffeprosesslovens § 174⁶³. Det er naturlig å forstå «særlig påkrevd» i begge disse bestemmelsene som en streng standard, og man må her vurdere lovbruddets grovhet og om det er mulig med andre alternativer enn innsettelse på glattcelle⁶⁴. Dette blir presisert videre ved at det står i § 9-2 at overfor barn under 16 år bør det forsøkes å finne andre alternativer enn fengsling.

6 Avslutning

BK artikkel 37 b) står sterkt i norsk lov og må alltid ligge til grunn ved bruk av glattcelle overfor barn. Artikkel 37 b) setter begrensninger for bruk av glattcelle overfor barn ved at frihetsberøvelsen «skal skje på lovlig måte», den må være «siste utvei» og den skal være «for et kortest mulig tidsrom».

For at frihetsberøvelsen av et barn skal være lovlig må vilkårene for enten innbringelse etter politiloven eller pågrepelse etter strpl. være oppfylt. I tillegg må vilkår for bruk av glattcelle

⁶¹ Brev fra Barneombudet til Politidirektoratet 26.01.2012

⁶² Påtaleinstruksen 1985: § 9-2

⁶³ Se punkt 4.1.2.2

⁶⁴ Fomes, I. 2006: 100

være oppfylt. Som nevnt i oppgaven finnes det ingen konkrete bestemmelser per dags dato som sier når en person kan setts på glattcelle. Det er enkelte bestemmelser som nevner bruk av glattcelle, men få av disse inneholder særregler for barn. Dette er med på å føre til nasjonale ulikheter i rutiner for bruk av glattcelle overfor barn.

Selv om vilkårene for frihetsberøvelse er oppfylt må det foretas en forholdsmessighetsvurdering. Som det fremkommer av min drøfting skal det foretas en skjerpet vurdering overfor barn, hvor alder skal vektlegges sterkt. Dette på grunn av at barn er særlig sårbare og et opphold på glattcelle kan oppleves belastende og traumatisk. I forholdsmessighetsvurderingen skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Forholdsmessighetsvurderingen tar utgangspunkt i politiloven § 6 for innbringelse med påfølgende opphold på glattcelle, og i strpl. § 170a og § 174 for pågripelse med påfølgende opphold på glattcelle.

Selv om vilkårene for frihetsberøvelse av et barn er oppfylt, og det er vurdert til å være et forholdsmessig inngrep, må frihetsberøvelsen være siste utvei. Det må her søkes å finne andre alternative tiltak. Hvis det ikke eksisterer tilfredsstillende alternativer, kan barnet settes på glattcelle når det er «særlig påkrevd» eller «tvingende nødvendig». Når det først er besluttet at et barn skal settes på glattcelle så skal det tilrettelegges for barnets beste. Det er nasjonale ulikheter for hvordan dette blir gjort i praksis. Som nevnt i oppgaven har noen steder egne celler tilpasset barn, mens barn andre steder er nødt til å bli plassert på en helt ordinær glattcelle. Det vil derfor kunne være nasjonale ulikheter for hvordan forholdene med hensyn til barnets beste blir ivaretatt. Barnets beste skal uansett utgangspunkt på glattcellen være et grunnleggende hensyn.

Når et barn er plassert på glattcelle skal innsettelsen være «for et kortest mulig tidsrom». Som følge av innbringelse kan innsettelsen maksimalt være i 4 timer. Eventuelt lengre hvis innbringelsen er på bakgrunn av beruselse, men da ikke lenger enn til barnet er blitt edru. Som følge av pågripelse kan et barn sitte på glattcelle i maksimalt 24 timer før barnet løslates eller fremstilles for varetektsfengsling. Uavhengig av disse tidsbegrensningene skal det, som det fremkommer i Beijing-reglene, fortløpende foretas en vurdering for mulighet for løslatelse eller søke og finne andre alternativer⁶⁵.

⁶⁵ Se punkt 5.2

Avslutningsvis vil jeg drøfte oppdraget jeg var på i mitt praksisår opp mot begrensningene som BK artikkel 37 b) setter. Guttene ble pågrepet med hjemmel i strpl. Alle vilkårene var oppfylt og det ble foretatt en forholdsmessighetsvurdering med utgangspunkt i § 170a. Forholdet var såpass alvorlig at det var forholdsmessig etter sakens art. Guttene unge alder, henholdsvis 15 og 17 år, ble tillagt vekt i vurderingen. Ut fra det faktum at guttene hadde skadet de ansatte på barnevernsinstitusjonen slik at de måtte på legevakten, måtte politiet ta hånd om guttene. Dette for å hindre at guttene ville gjøre mer skade på andre eller seg selv. Det var derfor særlig påkrevd med pågripelse av guttene og derfor en lovlig frihetsberøvelse.

Da vi kom inn på lensmannskontoret ble det tatt en vurdering av hvem som skulle ta hånd om guttene videre. Det ble forsøkt å finne alternative løsninger for guttene slik at de skulle slippe å tilbringe natten på lensmannskontoret. Barnevernet hadde ikke kapasitet til å ta hånd om guttene før det kom nytt personale på jobb morgenen etter. Guttene hadde heller ikke verger som kunne ta hånd om dem. Det var derfor nødvendig at politiet tok hånd om guttene til morgenen dagen etter. Ettersom det bare var en politipatrulje på vakt, hadde vi ikke kapasitet til å sitte og passe på guttene på hvert deres kontor. Guttene var derfor nødt til å bli plassert på glattcelle som en siste utvei. Som nevnt tidligere i oppgaven ble det foretatt noen tilpasninger for å ivareta barnets beste på glattcellen. Det kan drøftes om det ble foretatt nok tilpasninger med tanke på å ivareta barnets beste i den konkrete situasjonen, men det ble foretatt de tilpasninger som lot seg gjøre og man så som hensiktsmessig. Guttene ble hentet på lensmannskontoret morgenen etter så fort det nye personalet på barnevernsinstitusjonen var kommet på jobb. De satt med det på glattcellen «for et kortest mulig tidsrom».

Disse begrensningene som BK artikkel 37 b) setter for bruk av glattcelle overfor barn som nevnt ovenfor, er det viktig at politiet følger nøye. Det kreves mye kunnskap for å kunne vurdere om et barn kan settes på glattcelle. Denne kunnskapen kan være krevende å innhente da temaet er lite omhandlet i norsk lov og det ikke finnes en nasjonal standard. Rutinene er derfor forskjellige fra sted til sted. Det kan argumenteres for at utarbeidelse av nasjonale retningslinjer for bruk av glattcelle overfor barn vil belyse de rettslige begrensinger som BK artikkel 37 b) setter, og med det styrke ivaretagelsen av barnets rettigheter og sette et større fokus på barnets beste.

7 Kildehenvisning

Lover

Grunnloven. (1814). Kongeriket Norges Grunnlov (LOV-1814-05-17). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1814-05-17>

Straffeprosessloven. (1981). Lov om rettergangsmåten i straffesaker (LOV-1981-05-22-25). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1981-05-22-25>

Politielloven. (1995). Lov om politiet (LOV-1995-08-04-53). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1995-08-04-53>

Menneskerettsloven. (1999). Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (LOV-1999-05-21-30). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1999-05-21-30>

Straffeloven. (2005). Lov om straff (LOV-2005-05-20-28). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2005-05-20-28>

Forskrifter

Påtaleinstruksen. (1985). Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten (FOR-1985-06-28-1679). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/SF/forskrift/1985-06-28-1679>

Politiinstruksen. (1990). Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (FOR-1990-06-22-3963). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/INS/forskrift/1990-06-22-3963>

Politiarrestforskriften. (2006). Forskrift om bruk av politi arrest (FOR-2006-06-30-749). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/SF/forskrift/2006-06-30-749>

Forarbeider

NOU 2008:15. (2008). *Barn og straff*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/6177d7576fff46049a9c449580db7f2f/no/pdfs/nou200820080015000dddpdfs.pdf>

Ot.prp. nr. 104. (2008–2009). *Om lov om endringer i barnelova mv*. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f0220c2b12934511bfce324b6b354989/no/pdfs/otp200820090104000dddpdfs.pdf>

Justis- og beredskapsdepartement. (2010). *Endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl.* (Prop. 135 L 2010–2011). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/6a695fd6f906408eb9af0e699da16db3/no/pdfs/prp201020110135000dddpdfs.pdf>

Konvensjoner

FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989. Hentet fra https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1999-05-21-30/bkn/ARTIKKEL_37

Internasjonale anbefalinger

United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("Beijing-reglene"), General Assembly resolution 40/33 of 29 November 1985. Hentet fra <https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/beijingrules.pdf>

United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty ("Havanna-reglene"), General Assembly resolution 45/113 of 14 December 1990. Hentet fra <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/juvenilesdeprivedofliberty.aspx>

FNs barnekomite

Barnekomiteen, Generell kommentar nr. 10. *Rettighetene til barn som er i konflikt med loven*. CRC/C/GC/10, 25. april 2007. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnets-rettigheter/generell-kommentar-10.pdf>

Høyesterett

Rt. 2000 s. 1713

Rt. 2004 s. 1655

Rt. 2009 s. 903

Rt. 2009 s. 1261

Spesialenheten

Saksnr. 11003027

Litteratur

Bjerke, H. K., Keiserud, E. & Sæther, K. E. (2011). *Straffeprosessloven: Kommentartutgave, Bind I* (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Hentet fra

<https://juridika.no/fagbøker/straffeprosessloven-bind-i/4/dokument>

Fornes, I. (2006). Varetektsfengsling av barn. *Kritisk juss*, (KRJU-2006-87), 87-107. Hentet fra https://lovdata.no/pro/#document/JUS/fornes-i-2006-02/KAPITTEL_4-2

Fredriksen, S. (2013). *Innføring i straffeprosess* (3. utg.). Oslo: Gyldendal

Fredriksen, S. & Spurkland, K. (2015). *Ordensjuss* (1. utg., 2 opplag). Oslo: Gyldendal

Langford, M., Skivenes, M & Søvig, K. H. (2019). *Children's Rights in Norway*. Oslo: Universitetsforlaget

Diverse kilder

Brev fra Barneombudet til politidirektoratet. (26.01.2012). Oppfølging av barn i politiarrest. Hentet fra

<http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2013/09/brev-til-politidirektorat-bekymring-for-barn-i-politiarrest.pdf>

Høstmølingen, N. & Wille, P. F. Lovkommentar til barnekonvensjonen artikkel 37 på www.rettsdata.no. Note 37. Hentet 11.02.18

Politidirektoratet. 2017. *Rapportering til Justis- og beredskapsdepartementet: Arrestforhold, oversittere og barn i arrest*. 3. Tertial 2017. Oslo: Politidirektoratet. Hentet fra

<https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/arrest-og-varetekt/arrestforhold-oversittere-og-barn-i-arrest-2017.pdf>

The Committee on the Rights of the Child. (CRC/C/90, 22nd Session, September 1999).

Decision on the Administration of Juvenile Justice. Hentet fra

<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/Decisions.aspx#dec2>

The Office of the High Commissioner for Human Rights. Monitoring children's rights. Hentet

den 18.02.19 fra <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIntro.aspx>